OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Vastine

20.10.2025

VN/18223/2025
VN/18223/2025-OKM-14

Eduskunnan hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta (HE 101/2025 vp)

Vastine

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön vastinetta hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta annetuista lausunnoista. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Kirkollisverotuoton käyttäminen yhteiskunnallisiin tehtäviin

Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen (jäljempänä *kirkkohallitus*) lausunnon mukaan kirkollisverotuoton kasvulla ei voida perustella kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin tarkoitetun valtion rahoituksen vähentämistä, koska kirkollisverotuoton ja valtion rahoituksen rahoituskohteet poikkeavat toisistaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kirkollisverotuoton käyttämiselle kirkon yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseen ei ole lainsäädännöllistä estettä. Kirkkolain (652/2023) 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Tällaisista tehtävistä ei säädetä ainoastaan kirkkolaissa, vaan esimerkiksi myös hautaustoimilaissa (457/2003), jonka 3 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulee ylläpitää yleisiä hautausmaita.

Seurakuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintaansa

Kirkkohallituksen lausunnon mukaan seurakunnilla ei ole juurikaan mahdollisuuksia sopeuttaa yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvia kustannuksia suhteessa valtionrahoitukseen, koska sekä hautaustoimen että pääosin väestökirjanpidon tehtävistä aiheutuvat kustannukset ovat riippuvaisia vuosittaisesta kuolleiden määrästä. Sekä kirkkohallitus että AKI-liitot ry toteavat myös, että valtion rahoituksen vähentäminen on ongelmallista senkin takia, että kirkkoon kuuluminen vaihtelee huomattavasti alueittain.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää selvänä, että seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilanteet poikkeavat toisistaan sen suhteen, kuinka suuri osa seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella asuvista ovat kirkon jäseniä ja kuinka suuri alueen kuolleisuus on. Valtion rahoituksen jakaminen seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle on kuitenkin kirkkolain 5 luvun 2 §:n 2 momentin 7 b kohdan mukaan kirkolliskokouksen tehtävä. Kirkolliskokous on päättänyt jakoperusteiden muuttamisesta 2027 alkaen, jotta rahoitus ottaisi paremmin huomioon kirkon yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta seurakuntatalouksille aiheutuvat kustannusrasitteet. Vuodet 2025 ja 2026 ovat siirtymävuosia, jolloin valtion rahoitus jaetaan seurakuntatalouksille puoliksi aiempien ja puoliksi uusien jakoperusteiden mukaan.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

Ministeriö toteaa, että vaikka evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien valtion rahoitukseen on jouduttu kohdistamaan valtiontalouden heikkoon tilanteeseen perustuneita leikkauksia, se on silti ollut selkeästi ennustettavampi kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusmuoto kuin ennen vuotta 2016 käytössä ollut malli jakaa seurakunnille osuus yhteisöveron tuotosta.

Hautaustoimen maksujen porrastaminen

Kirkkohallitus ja AKI-liitot ry katsovat, että hautaustoimen maksuja tulisi voida porrastaa siten, että niissä olisi mahdollista ottaa huomioon kirkon jäsenyys.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että hallitus laatii selvityksen valtion rahoituksen suhteesta evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin sekä ortodoksiselle kirkolle myönnettävän valtionavustuksen suhteesta ortodoksisen kirkon toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tässä yhteydessä on tarkoitus tarkastella myös mahdollisuutta ottaa huomioon kirkon jäsenyys hautaustoimen maksujen määräytymisessä. Lähtökohtaa, jonka mukaan maksujen perusteiden tulee olla kaikille samat, voidaan pitää sinänsä selkeänä ja yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna. Mahdollisuus maksujen porrastamiseen heikentäisi järjestelmän läpinäkyvyyttä ja tekisi siitä monimutkaisemman.

Valtion rahoituksen osuus

Kirkkohallituksen mukaan evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien kustannuksiin maksettavan valtion rahoituksen määräksi määriteltiin valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annettua lakia (jäljempänä *rahoituslaki*) valmisteltaessa 80 % tehtävistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista. Kirkkohallituksen mukaan kokonaiskustannuksilla ei tarkoitettu nettokustannuksista, kuten hallituksen esityksessä todetaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että hallitus katsoi rahoituslakia valmisteltaessa, että 80 % yhteiskunnallisten tehtävien kustannuksista olisi kohtuullinen rahoitustaso vuonna 2016. Prosenttiluku oli siis merkityksellinen nimenomaan rahoituksen määrän määrittelyssä kyseisenä ajankohtana. Hallituksen esityksessä ei todeta, että valtion rahoituksen tulisi vuosittain kattaa 80 % kustannuksista. Sen sijaan rahoituksen kehitys sidottiin kuluttajahintaindeksin muutoksiin. Kokonaiskustannuksilla viitataan valtion rahoituspäätösten ja kustannuslaskennan yhteydessä yleisen käytännön mukaan nimenomaan nettokustannuksiin.

Yhteiskunnallinen palvelutehtävä

Kirkkohallitus toteaa, että hautaustoimi ja vainajien siunaaminen on seurakuntien yhteiskunnallinen palvelutehtävä ja että hautaustoimen palvelut tulisi turvata kaikissa turvallisuustilanteissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy kirkkohallituksen näkemykseen siitä, että hautaustoimen palvelut tulisi turvata kaikissa turvallisuustilanteissa. Valtio ennakoi poikkeuksellisia tilanteita ja varautuu niiden hoitamiseen osana normaalia kriisivalmiutta. Vaikka varautumista tehdään suunnitelmallisesti, kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin ei kuitenkaan ole mahdollista osoittaa etukäteen rahoitusta. Mahdollisten poikkeustilanteiden luonne edellyttää joustavuutta ja kykyä kohdentaa resursseja tilanteen vaatimalla tavalla. Hautaustoimen osalta poikkeuksellisten tilanteiden mahdollisuus on otettu huomioon hautaustoimilain 25 §:ssä, jonka mukaan sodissa, luonnonkatastrofeissa, suuronnettomuuksissa, vakavissa epidemioissa tai muissa vastaavissa olosuhteissa kuolleiden hautaamisessa voidaan poiketa kyseisen lain säännöksistä, jos olosuhteet sitä välttämättä edellyttävät.

Muita kommentteja

AKI-liitot ry ehdottaa, että kirkon jäsenten syrjimisen ehkäisemiseksi hautaustoimessa käyttöön otettavia tasapainottavia toimia voisivat olla hautausmaksujen porrastamisen lisäksi siirtyminen yleiseen hautausveroon tai hautaustoimen järjestämisvastuun siirtäminen kunnille ja/tai hyvinvointialueille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että edellä esitetyt vaihtoehdot merkitsisivät merkittäviä rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia hautaustoimen järjestämiseen. Tällaiset muutokset edellyttäisivät laajaa poliittista harkintaa, perusteellisia selvityksiä ja mittavia lainsäädännöllisiä muutoksia. On myös huomioitava, että evankelis-luterilainen kirkko ei ole esittänyt luopuvansa hautaustoimen tehtävästään.

Muilta osin opetus- ja kulttuuriministeriö viittaa hallituksen esityksessä ja hallintovaliokunnalle annetussa asiantuntijalausunnossa todettuihin seikkoihin.

Hallitusneuvos Hanna Kiiskinen

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Andreas Elfving
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Heidi Backman
OKM KUPO Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto, Jorma Waldén